

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorum

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

XXXVIII. Apud Compendium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-22974

re debuerant, fecit & facit contra illam legem quam Deus primò in paradiso primis hominibus dedit, & quam in evangelio per præsentiam carnis cum hominibus habitans renovavit & confirmavit, quæ ad omnes homines pertinet qui secundum Deum legitimo utuntur conjugio. unde & universalis Ecclesia Dei pulsatur, & sacerdotes sunt dehonoriati, & populus Christianus sicut de mali morbi contagio est maculatus. Propterea quod Deus dixit, *Diliges proximum tuum sicut teipsum*, & sicut scriptum est, *Ipse os nostrum & caro nostra est*, & Ecclesia nobis & illi commissa & regnum unum est, & populus ac Christianitas una est, consideravimus ut ad illum Missos nostros mittamus, & ei tale

consilium mandemus qualiter & ipse coram Deo salvus & coram seculo honoratus esse valeat, & Ecclesia & regnum, quod illi ad salvationem commissum est, solidum esse possit, & populus Dei salvus sit, & legem ac iustitiam & pacem ac tranquillitatem habeat.

VII.

Quia etiam ipse suos Missos ad nos transmisit quasi consilium querens, per nostros Missos, & de his unde nobis mandavit, quantum nobis Dominus dedit, ei verum & sincerum consilium remandamus, & talem voluntatem nostram esse erga eum sicut vobis dicimus, illi per eisdem Missos nostros mandamus.

TITVLVS XXXVIII.

Apud Compendium.

CAPITVLA KAROLI REGIS IN COMPENDIO

facta anno regni eius xxviii. Indictione xv.

CAP. I.

VT Missi nostri per civitates & singula monasteria tam Canonicorum quam monachorum sive sanctimonialium, una cum Episcopo parrochia uniuscujusque in qua consistunt, cum consilio etiam & consensu ipsius qui locum retinet, vitam ibi degentium & conversationem inquirent, & ubi necesse est corrigant, & ubi defunt, congruas officinas construere jubent, & ubi sunt factæ, & per negligentiam sunt destructæ, instaurari præcipiant, & victum, ac potum, & vestitum, atque cetera necessaria, pro qualitate & possibilitate loci & inhabitantium necessitate ordinent, & hospitalitatem supervenientium hospitem, & receptionem pauperum ibidem disponant & ordinent. Ecclesiæ quoque luminaria & ornatum debitum ordinent, & thesaurum, ac vestimenta, seu libros diligenter inbrevient, & breves nobis reportent. Inbrevient etiam quid uniuscujusque Ecclesiarum prælatus, quando prælationem Ecclesiæ suscepit, ibi invenit, & quid modò exinde ibi minus sit, vel quid & quantum sit superadditum. Quid etiam Nortmannis per nostram

commendationem sive sine nostra commendatione datum sit, quidve relictum, vel quid à quoquam in elemosyna datum. Numerum etiam Canonicorum & monachorum sive sanctimonialium uniuscujusque loci describant, & nobis referant, ut secundum qualitatem & quantitatem loci, cum consilio Episcoporum & fidelium nostrorum, ubi minor numerus fuerit, nostra auctoritate addamus; ubi verò indictione prælatorum superfuerit, ad mensuram redigamus. Inquirent quoque quot tempore avi nostri Karoli & Domni genitoris nostri Hudouici unoquoque in loco fuerint, & quot modò sint; & ubi loca à Nortmannis sive à quibuslibet aliis destructa sunt & penitus adnullata, quot ibi nunc propter paucitatem rerum & devastationem eorundem conslitui vel ordinari possint, ut inde cum consensu fidelium nostrorum ordinemus quid de cetero agendum sit. Et qualiter abbatiarum prælati, & in locis sacris inhabitantes, de his quæ Missi nostri præceperunt obedierint, nobis diligentissimè & capitulatim referatur.

II.

Vt Missi nostri diligenter investigent per singulas parrochias, simul cum Episcopo,

de monasteriis quæ Deum timentes in suis proprietatibus ædificaverunt, & ne ab heredibus eorum dividerentur, parentibus & prædecessoribus nostris sub immunitatis defensione tradiderunt, & postea in alodem sunt data: ut describant quæ sint, & à quo vel quibus in proprietatem data sunt, & nobis renuntiare procurent; ut cum Episcopis & ceteris fidelibus nostris consideremus quid & qualiter inde secundum Dei voluntatem & nostram salutem agere debeamus.

III.

Vt Missi nostri per singulas parrochias unâ cum Episcopo parrochiæ ipsius requirant de capellis & abbatibus ex casis Dei in beneficium datis, qualis census inde exeat, ut Ecclesia de qua sunt exinde vestituram habere possit, & nobis renuntient; ut hoc nostra auctoritate commendetur atque firmetur, & secundum qualitatem & quantitatem loci Clericos & luminaria ibi ordinent, & loca restaurari faciant.

IV.

Denuntiandum est omnibus, & à Missis nostris ordinandum, ut omnes Ecclesiæ & Presbyteri sub immunitate ac privilegio & ordinatione atque dispositione Episcoporum singularum parrochiarum, in quibus consistunt, secundum auctoritatem canonicam & Capitularia Domni Karoli Imperatoris avi nostri & pij Augusti Hludovici Domni & genitoris nostri permaneant.

V.

Vt Missi nostri diligenter investigent cum Episcopo & prælatis monasteriorum, & per fideles & strenuos viros in unaquaque parrochia, de rebus ecclesiasticis in eadem datis, & sicut evidentibus & veris indiciis ac auctoritatibus compererint, diligenter à quo & quibus datæ sint, vel quantum exinde sit describant, & nobis renuntient.

VI.

Vt Missi nostri expressè & cum omni diligentia cum Episcopo & prælatis monasteriorum per singulas parrochias requirant de rebus ecclesiasticis unde nonæ & decimæ solvi debent & non solvuntur, & persolvi ab eisdem res retinentibus faciant, & si aliqua contradicção, quæ rationabilis videatur, oborta fuerit, describatur; & prælatus ipsius casæ Dei unde res esse noscuntur, & ille qui eas detinet, & nonam ac decimam solvere detrectat, si-

mul cum Missis nostris ad nostram jubeatur venire præsentiam; ut tunc veritate comperta, & diffinitione decreta, quod rationabiliter invenerimus, inde præcipiamus. Volumus etiam ut investigent Missi nostri qualiter illi qui easdem res ecclesiasticas, unde decimæ dantur sive non dantur, illas salvas habeant, & in casticiis, & in silvis custoditis, vel si terræ aut mancipia inde perdita sunt, vel aliquid hujusmodi, aut si familia oppressa sit contra legem, & omnia per breves nobis renuntient.

VII.

Vt Missi nostri per singulas parrochias Comitibus & reipublicæ ministris ex banno nostro præcipiant ne malla vel placita in exitibus & atris Ecclesiarum & Presbyterorum mansionibus neque in dominicis vel festivis diebus tenere præsumant. Sed Comes convenientem locum consideret & inveniatur ubi stationem ad mallum tenendum constituat: quia nefas est ibi reos puniri ubi respectu divinæ reverentiæ misericordiam consensu fidelium nostrorum & decreto prædecessorum nostrorum consequuntur.

VIII.

Vt Missi nostri Comitibus & omnibus reipublicæ ministris firmiter ex verbo nostro denuntient atque præcipiant ut à quarta feria ante initium quadragesimæ, nec in ipsa quarta feria, usque post octavas Paschæ, mallum vel placitum, nisi de concordia & pacificatione discordantium, tenere præsumant. Similiter etiam à quarta feria ante nativitatem Domini usque post consecratos dies observent. Necnon & in jejuniis quatuor temporum, & in rogationibus, simili observatione eisdem feriatis dies venerari omnimodis studeant.

IX.

Vt Missi nostri omnibus per singulas parrochias denuntient quia si Episcopus aut ministri Episcoporum pro criminibus colonos flagellaverint cum virgis propter metum aliorum, & ut ipsi criminosi corrigantur, cum tali discretionem sine ulla occasione indebita, sicut in synodo conlocutum est, & vel invitati poenitentiam temporaliter & corporaliter agant, ne aeternaliter pereant, si seniores ipsorum colonorum indignè tulerint, & aliquam vindictam inde exercere voluerint, aut eosdem colonos ne distringantur contendere præsumperint, sciant quia & bannum no-

strum component, & simul cum excommunicatione ecclesiastica nostram harniscaram durissimam sustinebunt.

X.

Vt Missi nostri omnibus reipublice ministris denuntient ut Comes vel reipublice ministri simul cum Episcopo uniuscujusque parrochie sint in ministeriis illorum quando idem Episcopus suam parrochiam circumierit, cum Episcopus eis notum fecerit: & quos per excommunicationem Episcopus adducere non poterit, ipsi regia auctoritate & potestate ad penitentiam atque rationem vel satisfactionem adducant.

X I.

Sciant etiam fideles nostri quia concessimus in synodo venerabilibus Episcopis

ne super beneficia ecclesiastica vel prebendas, etiam si Episcopus aut quilibet monasteriorum prebatus irrationabiliter petierit, precepta confirmationis nostrae ullo modo faciamus. & ideo ab irrationabili petitione se unusquisque compeecat.

X I I.

Vt Missi nostri omnibus per illorum missaticum denuntient ne commutationes rerum vel mancipiorum quilibet prebatus earundem rerum ecclesiasticarum sine licentia vel consensu nostro facere presumat, neque mancipia ecclesiastica quicumque nisi ad libertatem commutet. Videlicet ut mancipia que pro ecclesiastico dabantur, in Ecclesie servitute permanent, & ecclesiasticus homo qui commutatus fuerit, perpetua libertate fruatur.

TITVLVS XXXIX.

Apud sanctum Arnulfum.

ANNO INCARNATIONIS DOMINICÆ DCCCLXVIII.

Indictione prima, Metis civitate, apud sanctum Arnulfum, hæc pactio inter Hludowicum & Karolum gloriosos Reges facta sunt, his presentibus, Hincmaro Archiepiscopo, Luitberto Archiepiscopo, Alfrido Episcopo, item Hincmaro Episcopo, VVigario Episcopo, Odone Episcopo, regni Karoli gloriosi Regis XXXIX.

A Modo & deinceps ad Dei voluntatem & sanctæ Ecclesie restorationem & honorem atque defensionem & ad nostrum communem honorem & saluamentum atque profectum, & ad salutem ac pacem Christiani populi nobis commissi, isti fratri meo Karolo & consilio & auxilio in vera fraternitate, quantum Deus mihi scire & posse dederit, fidelis adjutor ero. Et si Deus nobis amplius adhuc de regnis nepotum nostrorum donaverit, & in acquirendo, ac in dividendo, sicuti plus æqualiter aut nos aut nostri communes fideles invenerint, quos communi consensu elegerimus, & in ipsa divisione consentiendo, & in habendo, & in

conservando atque defendendo, tam istud quod habemus quam & quod nobis de prefatis regnis Dominus concesserit, absque dolo sitate aut deceptione vel superabreptione illi sincerus auxiliator & cooperator ero, sicut verus frater vero fratri per rectum esse debet, in hoc ut ipse similiter erga me conservet. Mundeburdem autem & defensionem sanctæ Romanæ Ecclesie pariter conservabimus; in hoc ut Romani Pontifices nobis debitum honorem conservent, sicut eorum antecessores nostris antecessoribus conservaverunt. Si me Deus adjuvet & isti sancti.

Similiter & Karolus Hludowico promisit.

TITVLVS